

C.1.1. Service flock establishment contract and a backup plan

Rezervni plan za uspostavu projektnog stada

Stvaranje "projektnog stada" aktivnost je kojom se kroz projekt željelo financirati nabavu stada, u korist jednog korisnika, koji bi s tim stadom provodio ispašu u svrhu restauracije i održavanja travnjaka na projektnom području. Dokument "Rezervni plan za uspostavu projektnog stada" zamišljen je da bude polazište za alternativnu provedbu, u slučaju da ugovaranje usluge s jednim korisnikom naiđe na probleme.

Međutim, na temelju procjene rizika, analize postojećeg stanja i očekivanih rezultata ispaše projektnim stadom, odlučeno je da se poveća broj korisnika aktivnosti "projektnog stada", čime se ostvaruje niz restauracijskih i društveno ekonomskih prednosti.

Argumentacija promjene modela uspostave projektnog stada

U studenom 2020. objavljen je Poziv za iskaz interesa za provedbu ispaše na projektnom području (Prilog 1). U istom mjesecu održane su i dvije javne prezentacije za zainteresirane stočare, na području grada Vrlike i općine Kijevo (Prilog 2). Svrha objave poziva za iskazivanje interesa, je bila ta da projektni tim stekne bolji uvid u broj stočara koji su zainteresirani za održavanje ispaše na Dinari, te da stekne bolji uvid u strukturu njihovih stada i površina na kojoj provode ispašu. Rezultati su pokazali da postoji veći broj zainteresiranih stočara od broja kojim se raspolagalo u projektnoj prijavi, ali da struktura njihovih stada nije optimalna za održavanje travnjaka. Na projektnom području, najveći broj stočara uzgaja ovce, odnosno stoku koja selektivno pase. Selektivnom ispašom preživljavaju i šire se biljne vrste koje ovce ne jedu (drvenaste, bodljikave, gorkog okusa, i druge) što s vremenom postaje sve veći problem i dovodi do zarastanja travnjaka. U tom kontekstu, veliki učinak imala bi diversifikacija postojećih stada, koja se može postići unosom magaraca ili koza, ali i većih životinja poput krava čime bi se povećao pašni pritisak jer ove životinje se nadopunjuju i tako provode ispašu na puno manje selektivan način te se proces zarastanja usporava, a ako je bio u vrlo ranoj fazi čak i potpuno zaustavlja.

Osim boljeg restauracijskog učinka, projektni tim smatra da će način preraspodjele sredstava na više korisnika stvoriti veću korist i u socio-ekonomskom aspektu, te da će proširenje broja korisnika doprinijeti većoj vidljivosti i javnoj podršci projektu.

Iz tih razloga, projektni tim usuglasio se da bi potrošnju 30.000€ kojima se financira nabava projektnog stada korisnije bilo usmjeriti prema više korisnika, a ne jednom, kako je u samoj prijavi planirano. Na taj način, veći broj korisnika bi prilagodio svoje modele ispaše na način da bolje održavaju travnjake, što povećava utjecaj aktivnosti na restauraciju. Isto tako, veća je vjerojatnost da će i po završetku projekta ljudi koji su kroz ovu aktivnost povećali raznolikost životinja u svojim stadima nastaviti s ovakvim načinom ispaše, nego da bi se potaknuti primjerom jednog stočara i drugi odlučili za nabavu dodatnih vrsta životinja kako bi povećali raznolikost svojih stada.

Potencijalni rizici koji mogu biti štetni za uspješnu provedbu projekta su manji ako se radi o ugovaranju većeg broja korisnika. U slučaju ugovaranja usluge s jednim korisnikom za cjelokupni raspoloživi iznos sredstava, nepoštivanje stavki ugovora i raskidanje ugovora mogu dovesti do dugotrajnog procesa koji nadilazi ukupno trajanje projekta, te u vremenu trajanja projekta ne bi postojala sredstva za alternativnu provedbu usluge.

Ugovori koji će se potpisivati s odabranim korisnicima sadržavati će sigurnosne klauzule, prema kojima korisnik mora vratiti sredstva ukoliko dođe do nepoštivanja stavki iz ugovora, ili nadzor utvrdi nepravilnosti. U tom slučaju proces povrata sredstava također može biti dugotrajan, ali budući da ne bi bilo riječi o ukupnom raspoloživom iznosu, nego samo jednom njegovom dijelu, potencijalni učinak na uspješnu provedbu aktivnosti bit će puno manji.

Kako bismo osigurali provedbu aktivnosti tj. imali "backup plan" za provedbu aktivnosti C.1 - osnivanje projektnog stada, poduzeli smo sljedeće radnje:

1. Odaslan poziv za iskazivanje interesa za provedbu ispaše na projektnom području
2. Održana 2 sastanka za iskazivanje interesa za pašarenje - 23.11.2020 u Kijevu, i 24.11.2020 u Vrlici
3. Osnivanje projektnog stada ugovoreno s većim brojem korisnika od predviđenog jednog, ali s manjim brojem grla po korisniku što olakšava prilagodbu
4. U ugovore uvedeni članci o obvezi povrata sredstava ukoliko se ugovor ne poštuje što omogućava da se sredstva i obaveze ispaše prenesu drugim korisnicima

C.1.1. Service flock establishment contract and a backup plan

Summary

The goal of this activity was to establish a service flock, and establish cooperation with a local farmer, who will establish a service flock to graze on project area and contribute to long-term sustainable management of grasslands within the project area.

Service flock establishment backup plan was planned as a document which elaborates the risks of purchase and use of service flock, and which presents alternative options for service flock management if the implementation becomes problematic.

After the initial risk analysis, project team decided to adjust the service flock establishment plan. The decision was to increase the number of beneficiaries (local farmers), as it is expected that a larger number of beneficiaries will contribute to better restoration and socio-economic results. This report elaborates on the decision to alter the initial idea, and introduces a blueprint for the activity.

Adaptation of the establishment of the service flock activity

In November 2020, project team published a Call for interest in grazing on the project area. The call was a beginning of a consultation process, where the local farmers could state their interest in grazing on Dinara mountain, and provide project team with basic information about their livestock, pastures and practice. As a part of the process, two meetings with local farmers were organized in the project area, in Kijevo (23.11.2021) and Vrljka (24.11.2020).

The results of a consultative process became the input data for further activity planning. The number of livestock keepers and beekeepers proved to be larger than expected. However, the structure of their livestock is not ideal for reaching project goals. Most of the farmers are keeping sheep, and since sheep are grazing selectively, it contributes to the spread of unwanted vegetation (such as shrubby, thorny and wooden vegetation), which remains uneaten by the animals.

Due to those insights, diversification of livestock would produce a meaningful effect for restoration, which could be achieved by introduction of other types of cattle, such as donkeys or goats, or larger cattle, such as cows. Such herd structure would be more effective in reduction of overgrowing and the spread of unwanted vegetation, because the cattle would eat other types of vegetation, and also reduce its numbers by threading.

Project budget allocates 30000€ for supporting this activity. Contracting only one farmer (as initially planned) would produce less results in term of restoration effectiveness and sustainability of the results. Therefore, the decision of project team was to alter the initial idea for contracting only one beneficiary for establishing the service flock, and allocate 30000€ from the budget to the multiple beneficiaries.

In addition to better expected results for restoration, the project team agrees that involving of a larger number of beneficiaries will create larger socio-economic effect, increase project visibility and public acceptance of the project.

By involving multiple beneficiaries, a larger number of farmers will adapt their grazing models and make them more biodiversity friendly. Additionally, involving multiple beneficiaries will increase the chance for the success of the activity, as we expect to motivate beneficiaries to remain proposed grazing practice after the project.

Increase of the number of the beneficiaries will mitigate the potential risk of contracting only one beneficiary. In a case of implementation difficulties, the whole allocation of 30000€ could be jeopardized, and activity would be postponed until the administrative procedures are achieved. There is a risk that contract breaching procedures could last longer than entire project implementation, which would be a major setback for the project. Increase of the beneficiaries mitigates such risk, and if a potential problem with implementation occurs, it doesn't pose a risk for entire activity implementation and budget.

Agreements which will be used to contract multiple beneficiaries will include safety clause, stating that beneficiary has to return funds if a breach of contract occurs. Potential breach of contract remains a risk, but it is less likely to pose a threat for a whole project activity if project contracts multiple beneficiaries versus contracting only one beneficiary, as planned initially.

A „backup plan“ activities for C.1.1. Service flock establishment contract and a backup plan involved:

- Publishing of the Call for declaration of interest for grazing
- Organization of two themed meetings with local farmers about grazing
- Alteration of the service flock establishment plan to include multiple beneficiaries instead of only one
- Implementing safety clause into agreements with beneficiaries for service flock establishment

Prilog 1. Poziv za iskaz interesa

Poziv na iskazivanje interesa lokalnim stočarima za provedbu ispaše na Dinari

Ime i prezime: _____

Kontakt: _____

1. Imate li registriran neki oblik gospodarskog subjekta (OPG, zadruga, udruga, firma)?

_____

2. Imate li trenutno stoku koju vodite na ispašu?

_____

Ako da, u tablicu upišite koliki broj grla imate.

Ovce	
Koze	
Goveda	
Konji	
Magarci	

3. Imate li vlastite pašnjake ili pašnjake u zakupu na kojima provodite ispašu?

Ako da, u tablicu upišite gdje i koliku površinu.

	Gdje?	Koliku površinu?
Vlastiti pašnjaci		
Pašnjaci u zakupu		

4. Imate li pristup pojilištu ili bunaru za stoku?

_____

dinarabacktolife.eu

Projekt je sufinanciran sredstvima LIFE Programa Europske unije.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Sufinancirano sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

5. Mislite li da bi vam pomogao električni pastir?

---

6. U tablicu upišite koliko su dana godišnje vaše životinje na paši?

Ovce	
Koze	
Goveda	
Konji	
Magarci	

7. Spremate li krmu za životinje dok nisu na paši? Za koliko dana ili mjeseci?

---

8. Jeste li zainteresirani za nabavu autohtonih pasmina?

---

9. Trebate li tehničku podršku kako biste zatražili i uzeli državnu zemlju u zakup?

---

10. Znete li po kojim osnovama možete ostvariti potpore iz mjera ruralnog razvoja?

---

dinarabacktolife.eu

Projekt je sufinanciran sredstvima LIFE Programa Europske unije.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Sufinancirano sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Prilog 2. Fotografije sa sastanka sa stočarima

